

Tartalomjegyzék

■ ELSŐ FEJEZET	Bevezetés	15
	1.1. A könyv célja, használata	15
	1.2. Elméleti keretek: pragmatika és logika	17

Első rész

Pragmatikai és logikai alapok

■ MÁSODIK FEJEZET	A vita	23
	2.1 A vita: megközelítési módok	23
	2.2 A vita típusa	24
	2.2.1 A vita jellegének tisztázása	27
	2.3 A vita mint a konfliktusmegoldás eszköze	28
	2.4 Vita és érvelés	29
	2.5 Feladatok	31
■ HARMADIK FEJEZET	A vita mint dialógus	33
	3.1 Beszédaktusok	33
	3.1.1 Érvelési beszédaktusok	36
	3.1.2 Beszédaktus – implicit utalások, következtetések, előfeltevések	38
	3.1.3 Visszaélések a performatív kifejezésekkel	40
	3.1.4 A beszédaktusok sikerességének ellenőrzése	42
	3.2 A racionális vita általános szabályai	43
	3.2.1 Szabályok – implicit utalások és következtetések	46
	3.3 A racionális vita speciális szabályai	47
	3.3.1 Konfrontációs szabályok	48
	3.3.2 Argumentációs szabályok	50
	3.3.3 Dramaturgiai szabályok	55
	3.4 A látszatvita	59
	3.4.1 Hogyan ismerhető föl, ha a feltételek nem teljesülnek?	60
	3.5 Feladatok	62
■ NEGYEDIK FEJEZET	Érvelések szerkezete és rekonstrukciója	65
	4.1 Érvelés, következtetés	65
	4.2 Mondatok és állítások	66
	4.3 Premisszák és konklúziók	67
	4.4 Mellékes megjegyzések	70
	4.5 Hiányos következtetések	71
	4.6 Összetett érvelések, érvelési térképek	74
	4.7 Ahol nincsenek érvelések	79
	4.8 Rekonstrukció és értelmezés – a jóindulat elve	82

4.9	Érvelések logikai rekonstrukciója	82
4.9.1.	A konklúzió elhelyezése	83
4.10	Érvelések elemzésének szempontjai	84
4.11	Feladatok	86
■	ÖTÖDIK FEJEZET Logikai alapfogalmak	91
5.1	Érvelések értékelése, „jósága“	91
5.2	Deduktív és induktív érvelések	93
5.3	Forma - tartalom	95
5.4	Érvényesség	98
5.5	Igazság, érvényesség, helyállóság	99
5.6	Induktív erő, plauzibilitás	102
5.7	Deduktív - induktív	107
5.7.1	Deduktív és induktív érvelések azonosítása	109
5.8	Érvelések értékelésének eszközei	111
5.8.1	Eljárási garanciák, logikai kritériumok	111
5.8.2	Az érvelési tevékenység minősítésének módszere	112
5.8.3	A deduktív érvelések minősítésének módszerei	112
5.8.4	Az induktív érvelések minősítésének módszerei	113
5.8.5	Érvelési hibák	116

Második rész

Formális logika

■	HATODIK FEJEZET A kijelentéslogika alapfogalmai	129
6.1	A kijelentéslogika eszköztára - áttekintés	129
6.2.	Formalizáció	132
6.3.	Negáció	133
6.4.	Konjunkció	136
6.5.	Alternáció	139
6.6.	Kondicionális	144
6.6.1	A kondicionális természetes nyelvi változatai	150
6.7	Bikondicionális	152
6.8	Elnevezések és jelölések	153
6.9	Összetett állítások, amelyek nem igazságfüggvények	154
6.10	Állítások formalizálása	155
6.11	Összetett állítások igazságértékének kiszámítása	160
6.12	Állításémák lehetséges igazságértékeinek meghatározása	162
6.13	Analitikus táblázatok	165
6.14	Speciális sémák: logikai igazság és logikai ellentmondás	170
6.15	Formulák összehasonlítása, logikai ekvivalencia	172
6.16	Ekvivalens állításémák	175
6.17.	Feladatok	178
■	HETEDIK FEJEZET Következtetések a kijelentéslogikában	183
7.1	A következtetések ellenőrzése igazságtáblázatok segítségével	183
7.2	A következtetések ellenőrzése analitikus táblázatok segítségével	187

7.3	Konzisztencia, logikai következmény, ekvivalencia	191
7.4	Néhány fontos következtetési forma és alkalmazásai	194
	7.4.1 Diszjunktív szillogizmus	195
	7.4.2 Hipotetikus szillogizmus	198
	7.4.3 Modus ponens, modus tollens és a kapcsolódó hibák	201
	7.4.4 Konstruktív és destruktív dilemma	204
7.5	Alapvető következtetési sémák	209
7.6	Természetes levezetés	211
	7.6.1 Feltételes és indirekt bizonyítás	220
	7.6.2 Természetes levezetés és érvelés	227
7.7	Feladatok	228
■	NYOLCADIK FEJEZET A predikátumlogika alapjai	235
8.1	A predikátumlogika eszköztára – áttekintés	236
8.2	Individuumok és jellemzőik	238
	8.2.1 Individuumok és megnevezésük	240
	8.2.2 Tulajdonságok és predikátumok	243
	8.2.3 Individuumváltozók és nyitott mondatok	244
	8.2.4 A predikátum terjedelme	247
	8.2.5 Összetett szinguláris állítások	250
8.3	Egzisztenciális és univerzális kvantorok	251
8.4	Kategorikus állítások	259
	8.4.1 Állítások ábrázolása Venn-diagramon	269
	8.4.2 Az univerzális állítások egzisztenciális tartalma	273
	8.4.3 Univerzális állítás és általánosítás	275
	8.4.4 Az univerzális állítás alátámasztása és megbízhatósága	276
	8.4.5 Összetett kategorikus állítások	278
8.5	Relációk	282
	8.5.1 Többargumentumú predikátumok	282
	8.5.2 Kvantifikáció	285
8.6	Állítások formalizálása: összefoglalás	293
	8.6.1 Szinguláris állítások formalizálása	293
	8.6.2 Kvantoros állítások formalizálása	294
	8.6.3 Egyéb kérdések	296
8.7	Feladatok	298
■	KILENCEDIK FEJEZET Következtetések a predikátumlogikában	303
9.1	Néhány fontos következtetési séma	303
	9.1.1 Kategorikus állítások közvetlen következményei	303
	9.1.2 Kategorikus szillogizmusok	304
9.2	Következtetések ellenőrzése Venn-diagrammal	312
	9.2.1 Kategorikus szillogizmusok ellenőrzése Venn-diagramokkal	312
	9.2.2 Egyéb következtetések vizsgálata Venn-diagramon	319
9.3	Természetes levezetés	326
	9.3.1 Kvantoros levezetési szabályok	326
	9.3.2 Levezetések	335
9.4	Következtetések érvénytelensége: ellenpéldák	342
9.5	Feladatok	349

Harmadik rész

Informális logika

■ TIZEDIK FEJEZET	Nyelv	359
10.1	Kognitív és emotív jelentés	359
10.1.1	Véleménykülönbség és viszonyulásbeli különbség	363
10.1.2	Átminősítés és a beállítás megváltoztatása	365
10.1.3	A vita nyelve és a vita eredményessége	367
10.2	Kétértelműség és homályosság	368
10.2.1	A kétértelműség-hiba	369
10.2.2	A szavakon való vitatkozás	371
10.2.3	A homályos kifejezés hiba	372
10.2.4	Demagógia	372
10.2.5	Csúszdaérvelés	376
10.3	Definíciók	381
10.3.1	A definíciók fajtái	383
10.3.2	A lényegmeghatározás	389
10.3.3	A túl sokat állító definíció	391
10.4	A nyelvhasználat az érvelésekben	393
10.5	Feladatok	394
■ TIZENEGYEDIK FEJEZET	Adatok, induktív általánosítás, statisztikák	399
11.1	Az adatok előállítás	399
11.2	Induktív általánosítás	404
11.3	A minta reprezentativitása és az induktív általánosítás hibái	410
11.3.1	A minta elfogultsága	417
11.3.2	Anekdotikus adatokra épülő általánosítások	420
11.4	A statisztikai adatok egyéb hibái	422
11.4.1	Az értelmetlen adatok hibája	422
11.4.2	A hozzáférhetetlen adatok hibája	425
11.5	Statisztikus következtetések és hibáik	428
11.5.1	Hibás statisztikai következtetések: Az adatok szórása és az átlag	429
11.5.2	Hibás statisztikai következtetések: mértékek és arányok, százalék	433
11.6	Az adatok interpretációja	435
11.7	A statisztikák ábrázolása	440
11.8	Feladatok	448
■ TIZENKETTEDIK FEJEZET	Okság	455
12.1	Az ok fogalma	456
12.2	Oksági törvények	461
12.3	Korreláció és okság	461
12.4	Mill-féle indukciós következtetési szabályok	463
12.4.1	A direkt egyezés módszere	463
12.4.2	Az inverz egyezés módszere	469
12.4.3	Az egyezés kombinált módszere	473

12.4.4 A különbség módszere	473
12.4.5 Az együttváltozás módszere	476
12.4.6 A maradék módszere	478
12.5 Az ok-okozati összefüggések típusai és az oksági összefüggésre való következtetések hibái	479
12.6 Okból okozatra és okozatról okra való következtetések	484
12.6.1 Kontrafaktuális hipotézis	485
12.6.2 Dominóhatás-érvelés	488
12.7 Feladatok	490
■ TIZENHARMADIK FEJEZET Analógiák	495
13.1 Az analógia szerkezete	495
13.2. Az analógiák használata érvelésekben	498
13.2.1 Oszttályozás	498
13.2.2 Helyes eljárás megválasztása	498
13.2.3 Ismertről az ismeretlenre való következtetés	501
13.2.4 Előrejelzések	502
13.3 Az analógiák erősségének vizsgálata, kritizálási stratégiák	503
13.4 Az analógiák szerepe a magyarázatban, a megértésben és az értelmezésben	507
13.5 Hibás analogikus érvelések	509
13.5.1 Félrevezető hasonlóság	509
13.5.2 Az analógiák retorikai használata	510
13.6 Analógia és indukció, az analógiák általános értékelése	511
13.7 Feladatok	514
■ TIZENNEGYEDIK FEJEZET Kérdések és válaszok	517
14.1 A kérdések szerepe	517
14.2 A túl általános kérdés	518
14.3 Az agresszív kérdés	520
14.4 Komplex kérdés	523
14.5 Túl sokat állító kérdés	527
14.5.1 Válaszadási stratégiák	530
14.6 Mellébeszélés	534
14.6.1 A mellébeszélés aranyabályai	534
14.7 Feladatok	537
■ TIZENÖTÖDIK FEJEZET További gyakori érvelési típusok és érvelési hibák	541
15.1 Az érzelmekre apellálás esetei	543
15.1.1 Szénelomra apellálás	543
15.1.2. A fenyegetésre apellálás	544
15.1.3. A többiekre hivatkozó érvelések	546
15.1.3.1. Közvélekedésre apellálás	546
15.1.3.2. Más is ezt csinálja	548
15.1.3.2. A csoportnyomásra hivatkozások	548
15.2 A hitelességre hivatkozó érvelések	549
15.2.1. A hitelesség	549

15.2.2. Személyeskedés	550
15.2.2.1. A személy lejáratása	552
15.2.2.2. A személy elfogultságára hivatkozás	554
15.2.2.3. A személy következetlenségére hivatkozás	556
15.2.2.4. A személy inkompetenciájára hivatkozás	560
15.2.2.5. A személyeskedés pragmatikai és pszichológiai hatásai	562
15.2.2.6. Válasz a személyeskedésre	562
15.2.3. Személyeskedés	564
15.2.3.1. Rossz hivatkozás	565
15.2.3.2. Egyoldalúhivatkozás	566
15.2.3.3. A szakértő félreértelmezése	567
15.2.3.4. Elfogult szakértő	568
15.2.3.5. Azonosíthatatlan hivatkozás	570
15.2.3.6. A tekintélyre hivatkozó érvelések kritikája	570
15.3. Néhány további gyakori relevancia-hiba	572
15.3.1. Témaváltás	572
15.3.2. A tárgy figyelmen kívül hagyása	574
15.3.3. Árnyékbokszolás	574
15.3.4. Mások még rosszabbak	577
15.3.5. Felosztás-hiba – kompozíciós hiba	578
15.3.6. A következményekre hivatkozás	579
15.3.7. Körbenforgás	582
15.4. Néhány további hibás érvelés, amelyekben általában nem elegendők a premisszák	583
15.4.1. Nem tudásra apellálás	583
15.4.2. Összehasonlítások	585
15.4.2.1. Leplezett összehasonlítás	585
15.4.2.2. Elfogult összehasonlítás	587
15.4.2.3. Az összehasonlítások logikai szerkezete	588
15.5. Feladatok	594

Negyedik rész

Függelék

■ TIZENHATODIK FEJEZET Feladatmegoldások	599
■ TIZENHETEDIK FEJEZET Irodalom	615
■ TIZENNYOLCADIK FEJEZET Név- és tárgymutató	619
■ TIZENKILENCEDIK FEJEZET Szimbólumok jegyzéke	627